

Decanenboekje

2019-2020

Alles over profielen en kiezen

voor MAVO, HAVO en VWO

Inhoudsopgave

Later	3
Jaarprogramma decanaat Mavo Plus, HAVO , VWO 2019/2020	4
Doelstellingen per klas	5
De profielen MAVO/HAVO /VWO	5
Voorlichtingsdagen	8
Voorlichting vanuit Rotary Club	9
Studiefinanciering	8
Documentatieruimte Doorn	9
Documentatieruimte Wijk bij Duurstede	10
Alles over examenvakken	11
• Nederlands	11
• Latijn	12
• Grieks	13
• Engels	14
• TTO programma in de Tweede Fase	15
• Duits	16
• Frans	17
• Spaans	18
• Geschiedenis	19
• Maatschappijleer	20
• Filosofie	21
• Aardrijkskunde	21
• Wiskunde	22
• Natuur, Leven en Techniek	24
• Natuurkunde	26
• Scheikunde	27
• Biologie	28
• Wetenschapsoriëntatie (ANW)	29
• Economie	28
• Bedrijfseconomie	29
• Culturele en Kunstzinnige Vorming (CKV 1)	31
• Muziek	32
• Tekenen	33
Plusvakken M3/M4	
• Dienstverlening en Producten	34
• Muziek	34

Later

Je kent ze wel, kinderen die roepen: "Later als ik groot ben, dan word ik .." en dan komt er iets als brandweerman, juffrouw, piloot of metselaar. Misschien was jij ook wel zo'n kind, had je jaren terug al je toekomst haarscherp in beeld en heb je dat nog steeds. Gefeliciteerd, je bent één van de weinigen.

Voor veel leerlingen geldt dat ze nog niet (precies) weten wat het na het Revis Lyceum zal worden. Een begrijpelijk probleem wanneer je bedenkt dat het maken van de juiste keuze te maken heeft met zoveel verschillende en soms ingewikkelde vragen als: wat wil je?, wat kun je?, waar is vraag naar? En ga zo maar door.

Gelukkig sta je niet alleen voor dit keuzeprobleem.

Natuurlijk praat je er thuis over en hoor je van klasgenoten hoe zij er mee omgaan.

Daarnaast zijn er docenten die je helpen ontdekken wat je allemaal kunt, mentoren en studiebegeleiders die met je praten over je motivatie en zeker niet op de laatste plaats decaanen die je helpen de verschillende puzzelstukjes op een goede manier in elkaar te schuiven.

Deze site gaat over het decanaat en de decaanen, dé adviseurs voor de juiste keuze op het gebied van pakket, profiel, vervolgopleiding en beroep. Vanaf de tweede en derde klas kom je de decaan tegen en begint de weg, die je samen met hem / haar gaat afleggen op weg naar je toekomst na het Revis. Hoe deze route loopt kun je uitgebreid op deze site teruglezen. Het beschrijft hoe je vanaf de start van je "Toekomstdossier" in de derde klas uiteindelijk uitkomt bij het eindexamen. Een boeiende weg, waarin je veel over jezelf te weten zult komen.

Iedere afdeling heeft haar eigen decaan:

MAVO Doorn: mw. M. Memelink

HAVO 3 t/m 5: mw. M. Memelink

VWO 3 t/m 6: mw. drs. C. J. Verbeek

NB: de decaan VWO verzorgt ook de begeleiding van de derde klassen in Wijk bij Duurstede.

Jaarprogramma decanaat VMBO en HAVO -VWO 2019-2020

Belanghebbende	Periode/ Datum	Aard van bezigheden	Uitvoerenden i.s.m. de decaan
HAVO 4/VWO 5	septem- ber/oktober	<ul style="list-style-type: none"> Workshop oriëntatie vervolgonderwijs 	
HAVO 5/VWO 6	septem- ber/oktober/ november	<ul style="list-style-type: none"> Workshop Kiezen en alles wat daarbij hoort. Enquête "Wat na het examen?" Gesprekken n.a.v. enquête Workshop ouders en leerlingen over tussenjaar 	Decanen, docenten Ne- derlands en Maatschap- pijleer/ jaarlaagcoördina- tor en expertisecentrum tussenjaar
VWO 3 en 4	september	ouderavond	Jaarlaagcoördina- tor/mentor
MAVO 2	september	Ouderavond	Jaarlaagcoördina- tor/mentor
MAVO 3/MAVO 4	september	Ouderavond	Jaarlaagcoördina- tor/mentor
VWO 5/VWO 6	september	Ouderavond	Jaarlaagcoördina- tor/mentor/decaan
HAVO 4/ 5	september	Ouderavond	Jaarlaagcoördina- tor/mentor/decaan
HAVO 2/3	oktober	Ouderavond	Jaarlaagcoördina- tor/mentor/decaan
MAVO 3 /HAVO 3/ VWO 3	oktober/ december	<ul style="list-style-type: none"> Keuzebegeleidingslessen 	Mentor
MAVO 3 /HAVO 4/ VWO 4/VWO5	oktober/mei	<ul style="list-style-type: none"> Keuzebegeleiding 	Decaan
Klas 3 t/m 6	19 november	Rotary beroeporiëntatieavond Revius Lyceum Doorn	Decaan
HAVO 3/VWO 3	14 november	Profielkeuzedag	Decanen
VWO 5	27 november	STUVO	Decanen
VWO 3	21 januari	Ouderavond over profielkeuze	Jaarlaagcoördina- tor/decaan
MAVO 4/ HAVO 3	29 januari	Ouderavond over profielkeuze Overstap MAVO - HAVO	Jaarlaagcoördina- tor/decaan
MAVO 4, HAVO 3, VWO 3	10 februari	Vakkenmarkt	Decaan
HAVO 3/VWO 3	19 februari	Lessencarrousel	Mentor/decaan
HAVO 3/VWO 3	maart	Voorlopige profielkeuze en advies van docenten, gesprekken profielkeuze	
MAVO 2/MAVO 3	3 maart	Ouderavond	Jaarlaagcoördina- tor/decaan
MAVO 3/ M4, HAVO 4 Doorn en Wijk	12 maart	MBO-HBO scholenmarkt	Decaan
MAVO 2 en 3/ HAVO 3/VWO 3	maart/april/mei	Definitieve vaststelling profiel in individu- eel gesprek evt. met ouders	Decaan
HAVO 5/VWO 6	31 maart	Voorlichtingsavond ouders over examen- training	Jaarlaagcoördinator
MAVO 4/ HAVO 5/VWO 6	mei	Enquête "Toekomstplannen"	Decaan

Doelstellingen per klas

De algemene doelstelling van alle decanenactiviteiten is de leerling te begeleiden en te motiveren bij het nemen van de juiste beslissingen inzake profiel- en studiekeuze.

KLAS 2

Als je in de tweede klas zit van de MAVO krijg je al te maken met de decaan. De decaan helpt je met het kiezen van een vakkenpakket voor klas 3. Als je op de MAVO een vakkenpakket kiest heet dat een profiel. De MAVO kent vier profielen: landbouw, techniek, economie en zorg en welzijn. Tevens moet je een keuze maken uit één van de volgende modulevakken: lo 2, muziek, dienstverlening en producten. Het plusvak volg je zowel in klas 3 als in klas 4.

KLAS 3

In klas 3 wordt de keuze van het eindexamenprofiel gemaakt. In de maanden november en december worden in alle derde klassen door de mentor en de decaan keuzebegeleidingslessen gegeven. Daarbij wordt aandacht besteed aan de vergroting van zelfkennis (zelfconceptverheldering!), aan de studie- en beroepsmogelijkheden na de MAVO-plus en het HAVO/VWO (horizonverruiming!) en aan het met verstand kiezen van een profiel. In maart wordt een voorlopige profielkeuze gemaakt. Dan volgen gesprekken met de decaan, eventueel met de ouders erbij: vóór 10 mei van het lopende cursusjaar moet de definitieve beslissing genomen zijn.

DE EXAMENKLAS (M4/H5/V6)

Begin september wordt de enquête "Wat na het examen?" ingevuld. Weet iedereen wat hij/zij na de MAVO, de HAVO of het VWO wil? Heeft iedereen ook reserveplannen, voor het geval hij/zij bij de gekozen opleiding niet wordt toegelaten of er op een andere manier iets misloopt? Ook wordt er via workshopsaandacht besteed aan praktische zaken als aanmeldingsprocedures, doorstromings(on)mogelijkheden, het bezoeken van voorlichtingsdagen, studiefinanciering enz. De decaan praat in de periode oktober-maart minstens één keer met alle examenkandidaten, indien nodig vaker!

De profielen voor MAVO

Elke leerling doet eindexamen in één van de vier aangeboden profielen. Elk profiel bestaat uit een gemeenschappelijk deel, één profiel gebonden vak, 2 keuzevakken. Daarnaast kies je nog één plus vak.

Het gemeenschappelijk deel voor het derde leerjaar

Nederlands, Engels, wiskunde, geschiedenis, Nask 2 (= scheikunde), maatschappijleer, lichamelijke opvoeding, godsdienst, kunstzinnige vorming 1, excursie, oriëntatie op het vervolgonderwijs.

Het gemeenschappelijk deel voor het vierde leerjaar

Nederlands, Engels, maatschappijleer, lichamelijke opvoeding.

Het profiel Techniek

3^e leerjaar:

Profiel gebonden vak: Nask 1 (=natuurkunde)

Frans of Duits, biologie, economie

4^e leerjaar:

Twee profiel gebonden vakken: Wiskunde, Nask 1

Twee keuzevakken uit:

Frans of Duits, Nask 2 of geschiedenis, economie, biologie

Het profiel Zorg en Welzijn

3^e leerjaar:

Profiel gebonden vak: biologie

Frans of Duits, aardrijkskunde of Nask1, economie.

4^e leerjaar:

Twee profiel gebonden vakken: biologie, aardrijkskunde of geschiedenis of wiskunde

Twee keuzevakken uit:

Frans of Duits, Nask 1 of aardrijkskunde, economie, wiskunde, Nask 2 of geschiedenis.

Het profiel Economie

3e leerjaar:

Profiel gebonden vak: economie

Frans of Duits, aardrijkskunde of Nask 1, biologie

4^e leerjaar:

Twee profiel gebonden vakken: economie, wiskunde of Frans of Duits

Twee keuzevakken uit:

Wiskunde, geschiedenis of Nask2, Frans of Duits, Nask 1 of aardrijkskunde, biologie

Het profiel Landbouw

Profiel gebonden vak: biologie of Nask 1

Aardrijkskunde of Nask 1 of biologie, economie

4e leerjaar:

Twee profiel gebonden vakken: wiskunde, biologie of Nask 1

Twee keuzevakken uit:

Geschiedenis of Nask 2, Frans of Duits, Nask 1 of aardrijkskunde, biologie, economie

Plus vakken (één naar keuze). Keuze wordt gemaakt voor leerjaar 3 en 4.

muziek, dienstverlening en producten.

NB1: In leerjaar 3 zijn de combinaties Frans en Duits, aardrijkskunde en Nask 1 niet mogelijk.

NB2: In leerjaar 4 zijn de combinaties Frans en Duits, aardrijkskunde en Nask 1, geschiedenis en Nask 2 niet mogelijk.

De profielen van HAVO en VWO

Elke leerling doet eindexamen in één van de vier aangeboden keuzeprofielen. Elk profiel bestaat uit een gemeenschappelijk deel, een profieldeel (vier vakken) en een vrij deel.

Het gemeenschappelijk deel

HAVO: Nederlands; Engels; maatschappijleer; culturele en kunstzinnige vorming; lichamelijke opvoeding; godsdienst; oriëntatie op het vervolgonderwijs; profielwerkstuk; praktische opdrachten; excursie.

VWO: Nederlands; Engels; naar keuze Frans of Duits of Latijn of Grieks ; maatschappijleer; culturele en kunstzinnige vorming ; algemene natuurwetenschappen(WON); lichamelijke opvoeding; godsdienst; oriëntatie op het vervolgonderwijs; profielwerkstuk; excursie.

NB: leerlingen met Grieks en of Latijn krijgen (i.p.v. culturele en kunstzinnige vorming) klassieke culturele vorming.

Het profieldeel Cultuur en Maatschappij

HAVO: Duits of Frans; geschiedenis; economie of aardrijkskunde; tekenen of muziek of Duits of Frans.

VWO: Frans of Duits of Latijn of Grieks of muziek of tekenen of filosofie; geschiedenis ; wiskunde C of wiskunde A of wiskunde B; economie of aardrijkskunde

Het profieldeel Economie en Maatschappij

HAVO: economie; wiskunde A of wiskunde B; geschiedenis; aardrijkskunde of Duits of Frans of bedrijfseconomie

VWO: economie; wiskunde A of wiskunde B; geschiedenis; aardrijkskunde of Duits of Frans of bedrijfs-economie

Het profieldeel Natuur en Gezondheid

HAVO: wiskunde A of wiskunde B; scheikunde; biologie; natuurkunde of aardrijkskunde

VWO: wiskunde A of wiskunde B; scheikunde; biologie; natuurkunde of aardrijkskunde of natuur, leven en technologie

Het profieldeel Natuur en Techniek

HAVO: wiskunde B; natuurkunde; scheikunde; biologie

VWO: wiskunde B; natuurkunde; scheikunde; biologie of wiskunde D of natuur, leven en technologie

Het vrije deel (naar keuze):

HAVO: maximaal 2 vakken ; keuze uit vakken uit een ander profiel en/of Spaans-elementair

VWO: maximaal 2 vakken: keuze uit vakken uit een ander profiel; Spaans-elementair en IBA-2(alleen voor TTO leerlingen)

NB1: De combinaties muziek /tekenen is niet mogelijk

NB2: VWO: Wiskunde D alleen geschikt voor II. met wiskunde B/ min 10 II en alleen binnen het NLT profiel

NB3: VWO: alleen NG en NT II. kunnen NLT in het vrije deel kiezen (wisk B en Na worden hierbij sterk aangeraden)

NB4: IBA2 kan alleen gekozen worden als een tto-leerling dit vak met minimaal een 6.0 afsluit in klas 3.

Tijdens een jaar kan een leerling niet overstappen naar het reguliere vak Engels

Aan IBA-2 zijn kosten verbonden, dit is het 2^e vak in het vrije deel

NB5: Een 2^e vak in het vrije deel kies je voor een heel jaar! Zie voor voorwaarden document met titel 2^e vak in de vrije ruimte vwo hieronder,)

NB6: De combinatie van wiskunde A/wiskunde B/ wiskunde C zijn niet toegestaan.

NB7: wisb kan alleen gekozen worden als eindcijfer V3 voor wiskunde minimaal 6,5 of hoger is.

NB8: combinatie van wisb en muziek is niet mogelijk

Voorwaarden voor 2^e vak in de vrije ruimte.

HAVO schooljaar 2019-2020

Havo

Op de havo kun je een tweede vak in de vrije ruimte kiezen als je de overstap overweegt om naar het vwo te gaan.

Criteria:

- Het extra vak op de havo moet zo gekozen worden dat het de leerling op het vwo recht geeft op een profiel.
- Wie zich inschrijft voor een extra vak, volgt het voor de duur van minstens één schooljaar.
- Bij de overgang van klas 4 naar klas 5 kan de leerling indien nodig het extra vak laten vallen.

Bij het kiezen van vakken in het profieldeel en de vrije ruimte moet met het onderstaande rekening worden gehouden:

- Muziek en tekenen kunnen niet samen gekozen worden.
- Muziek en Spaans- elementair kunnen niet samen gekozen worden.
- Wiskunde A en Wiskunde B kunnen niet samen gekozen worden.

VWO schooljaar 2019-2020

Op het vwo kun je een tweede vak in de vrije ruimte kiezen als je daarvoor voldoende punten hebt.

Criteria:

- Bij de overgang van 3 naar 4 is het cijfergemiddelde 6,5 of hoger. – Beoordeeld wordt het gemiddelde van alle vakken, met uitzondering van LO en MU. LO is in de bovenbouw een handelingsdeel. Het karakter van Muziek in de onderbouw wijkt namelijk sterk af van dat in de bovenbouw.
- Wie zich inschrijft voor een extra vak, volgt het voor de duur van minstens één schooljaar.
- Het tweede keuzevak wordt alleen ingeroosterd als het in het basisrooster past en er ruimte in het cluster is. Er vindt geen groepssplitsing plaats bij een overintekening door tweedevakkers. Bij overintekening wordt er gekeken naar het cijfergemiddelde.
- Voor dyslectische leerlingen geldt het overgangresultaat van het 3^e leerjaar exclusief het cijfer voor Frans en Duits, indien een vrijstelling is verleend voor het volgen van een tweede moderne vreemde taal in de bovenbouw.
- Bij de overgang van 4 naar 5 kan de leerling het extra vak laten vallen.
- Voor leerlingen met IB geldt IB altijd als tweede vak in de vrije ruimte, omdat IB een externe opleiding is. Ook voor IB geldt de voorwaarde dat minimaal een 6,5 gescoord moet worden (voor IB zelf ligt de norm overigens bij 6,0)
- Doublanten komen niet in aanmerking voor het volgen van een extra vak. Als ze in V4 in de IB-stroom zaten, kunnen ze de draad in V5 weer oppakken, indien ze aan het gestelde cijfergemiddelde voldoen.

Voorlichtingsdagen

Een actueel overzicht van alle Open dagen bij hogescholen en universiteiten kun je o.a. vinden op www.studiekeuze123.nl/open_dagen

“Open dagen” of voorlichtingsdagen vormen een zeer belangrijke schakel in het keuzeprocess. Zo’n reisje naar Utrecht, Maastricht of Amsterdam, het bijwonen van een college, het luisteren naar een voorlichter, het praten met docenten en studenten, het rondlopen in de gebouwen van een Universiteit of Hogeschool is vaak van beslissende invloed op de keuze.

In het programma "Oriëntatie op het vervolgonderwijs" is het bezoeken van één of meer open dagen afhankelijk van de jaarlaag verplicht, maar de decanen raden de leerlingen dringend aan extra voorlichtingsdagen te bezoeken. Voor het bezoeken van een voorlichtingsdag moet, als het een lesdag betreft, vrij gevraagd worden bij de decaan. Formulieren daarvoor zijn aanwezig in het decanaat.

Voorlichting vanuit Rotary Club

De Vocational-Service-Commissie van de Rotary clubs Doorn, Doorn – Heuvelrug, Driebergen en Wijk bij Duurstede organiseert elk jaar een grote beroepenmarkt waar beroepsbeoefenaars vertellen vanuit hun eigen praktijkervaring. Leerlingen van het Revis Lyceum wordt daarbij de gelegenheid geboden een kijkje te nemen in de praktijk van een beroep. Ze kunnen in de krokus- of de tulpvakantie een dag(deel) met een door hen gekozen beroepsbeoefenaar "meelopen". De afspraken hiervoor worden gemaakt tijdens de Rotary beroepenmarkt. Ook komen op deze avond oud-revisianen vertellen als Young professionals wat zij nu doen.

Studiefinanciering

Jonger dan 18 jaar?

Voor leerlingen in het Voortgezet Onderwijs die 16 en 17 jaar zijn, geldt de Wet Tegemoetkoming Studiekosten (WTS 18-). Of men in aanmerking komt voor deze regeling, hangt af van het belastbaar inkomen van de ouders en van het aantal kinderen dat financieel van hen afhankelijk is. Voor meer informatie zie: www.lb-groep.nl

18 geworden en nog op school?

Leerlingen van 18 jaar en ouder vallen ook onder de Wet Tegemoetkoming Studiekosten (VO 18+). Zij kunnen een tegemoetkoming scholieren aanvragen i.v.m. het vervallen van de kinderbijslag. Daarnaast kan, afhankelijk van het inkomen van de ouders, een tegemoetkoming in de directe studiekosten worden toegekend. Wie al bij de Informatie Beheer Groep bekend was via de WTS 18-, krijgt automatisch de benodigde papieren voor het aanvragen van de basistoelage 18+ thuisgestuurd. Zie ook www.duo.nl

- Let op: 17-jarigen die nog niet bekend zijn bij DUO:

Met ingang van het kwartaal dat volgt op je 18e verjaardag, stopt de kinderbijslag (en eventuele Tegemoetkoming Studiekosten VO 18-). Wegens de tijdrovende administratieve afhandeling moet je minstens 3 maanden voordat je 18 wordt, de Tegemoetkoming Studiekosten VO 18+ aanvragen. Vraag het aan via de website van de IB-Groep (www.duo.nl).

Alles over studiefinanciering in het Hoger Onderwijs en het Secundair Beroeps Onderwijs in Nederland of buitenland is te vinden op de Internetsite van Dienst Uitvoering Onderwijs: www.duo.nl

Documentatieruimte Doorn

De juiste weg zoeken in het enorme doolhof van vervolgoopleidingen en beroepen is niet eenvoudig. Daarvoor heb je informatiemateriaal nodig. Wie serieus nadenkt over zijn toekomst, moet zich informeren en dat kan in de documentatieruimte van het decanaat in kamer 2.04 en in de studiezaal. Snuffel eens in de brochures in de grote kast, zoek de toelatingseisen voor een opleiding op in de naslagwerken, neem een krantje mee met achtergrondinformatie over een opleiding of zoek op de computer in het programma www.revisdoornhv.dedecaan.net of www.studiekeuze123.nl uit wat misschien bij jou past.

Het is goed om tijdens het zoeken naar de juiste vervolgoopleiding of beroep hierover te praten met anderen die ook aan het zoeken zijn. Zo doe je nieuwe ideeën op en kom je weer een stapje verder.

Mocht je ondanks de vele mogelijkheden van het verzamelen van informatie toch nog iets willen weten, dan kun je natuurlijk altijd bij de decanen terecht. Zij helpen je graag bij de speurtocht naar jouw toekomst.

Documentatieruimte Wijk bij Duurstede

Voor de leerlingen in Wijk bij Duurstede is de documentatieruimte in de decanenkamer. Wanneer je iets wilt weten of een folder nodig hebt, loop dan even bij de decaan aldaar binnen. Is de deur op slot en kun je de decaan niet vinden, leg dan een briefje met je naam erop in het postvak van je eigen decaan. Er wordt dan contact met je opgenomen.

Maak werk van je eigen toekomst.

Alles over examenvakken

Nederlands

M3 en M4

Op het schoolexamen (SE) komen aan de orde:

- spreekvaardigheid (debat)
- leesvaardigheid (teksten met vragen maken + samenvatten)
- schrijfvaardigheid (zakelijke brief, formulier, artikel)
- literatuur (drie boeken lezen + schriftelijke toetsen + inleveren leesdossier)
- taalvaardigheid (waaronder spelling, formuleren en grammatica)
- Luistervaardigheid

Op het centraal schriftelijk eindexamen(CSE) komen aan de orde:

- leesvaardigheid (teksten met vragen maken + samenvatten)
- schrijfvaardigheid (bijv. brief, artikel)

N.B. Het eindcijfer van klas 3 telt voor 30% mee voor het schoolexamencijfer (SE).

H4 en H5

Inhoud van het vak:

- spreekvaardigheid (debat) - SE
- schrijfvaardigheid (brief) - SE
- leesvaardigheid (teksten met vragen maken + samenvatten) - CSE
- literatuur (12 boeken lezen + verslagen maken + schriftelijke- en mondelinge toets) – SE (literatuur)
- spelling en formuleren - SE

Ter ondersteuning van deze hoofdbestanddelen van Nederlands, die allemaal terugkomen bij school-examens (SE) of bij het Centraal Schriftelijk Eindexamen (CSE), houden we ons ook bezig met argumenteren en documenteren.

V4, V5 en V6

Inhoud van het vak:

- spreekvaardigheid (debat en spreekbeurt) - SE
- schrijfvaardigheid (opstel en brief) - SE
- leesvaardigheid (teksten met vragen maken + samenvatten) - CSE
- literatuur (18 boeken lezen + verslagen maken + schriftelijke- en mondelinge toets) – SE (literatuur)
- spelling en formuleren (beeldspraak, stijlfiguren en nog veel meer) - SE

Ter ondersteuning van deze hoofdbestanddelen van Nederlands, die allemaal terugkomen bij school-examens (SE) of bij het Centraal Schriftelijk Eindexamen (CSE), houden we ons ook bezig met argumenteren en documenteren.

Latijn

Latijn kun je alleen kiezen als je in de onderbouw al Latijn hebt gehad. Bij het vak Latijn houd je je vooral via de teksten van Latijnse schrijvers bezig met de literaire kant van de Romeinse Oudheid en de middeleeuwen. Door de teksten ga je aan de ene kant meer inzicht krijgen in hoe taal werkt en in hoe je heel nauwkeurig met teksten omgaat. Aan de andere kant kijk je door de teksten terug in een tijd en een cultuur die heel anders was dan de onze, maar die een enorm stempel op onze geschiedenis heeft gedrukt.

Waarom is Latijn belangrijk?

Latijn was niet alleen de taal van de Romeinen, maar is nog tot ver ná de middeleeuwen de belangrijkste internationale taal van (West-) Europa geweest. Zonder Latijn is het dan ook erg moeilijk echt in de geschiedenis door te dringen. Bovendien was de Romeinse Oudheid zó belangrijk voor de Europese geschiedenis dat de Latijnse literatuur nog steeds gebruikt wordt door moderne schrijvers en kunstenaars. Latijn is daarom niet alleen een prima vak om te kiezen als je de talenkant op wilt, maar het biedt je ook veel extra's als je later een meer cultureel of historisch getint vak wilt kiezen. Ook kan het nuttig zijn bij een medische of juridische studierichting vanwege de vaak op Latijnse woorden geënte terminologie.

Je zult meer inzicht krijgen in de manier waarop je een tekst leest en wat er in een tekst verborgen kan zitten: iets dat in onze informatiewereld steeds belangrijker wordt. Zelfs moderne managementcursussen over hoe je jezelf en je resultaten presenteert en hoe je je als spreker uitdrukt worden steeds vaker direct gebaseerd op de manieren waarop dit aan Romeinse jongeren werd onderwezen.

Wat doe je bij het vak Latijn?

In de eerste weken van de vierde klas (tot de herfstvakantie) rond je de laatste stukjes grammatica af en herhaal je de grammatica die je tot dan toe hebt gehad. De rest van het vierde jaar wordt er gelezen uit verschillende Latijnse schrijvers: Caesar, Ovidius en Seneca. Deze drie geven heel verschillende kanten van de Latijnse literatuur weer: de geschiedschrijving, het gedicht, filosofie. Je zult hierbij een aantal teksten vertalen, maar een groot deel van de aandacht gaat al uit naar de opbouw en de achtergrond van de teksten.

In de vijfde klas lees je de literatuur voor het schoolexamen. Je leest stukken van Latijnse schrijvers, niet alleen in het Latijn, maar ook in vertaling. Op die manier kun je méér lezen zonder dat je meer tijd kwijt bent met vertalen. Natuurlijk gebruik je hierbij ook andere leermiddelen dan alleen boeken. In de vijfde worden de teksten steeds minder een doel op zich, maar een middel om door te dringen in de tijd en de gedachten van de schrijvers waar je mee bezig bent. Hoe zit de tekst in elkaar? Waarom schreven deze schrijvers op deze manier? Wat wilden zij ermee bereiken? Hoe stonden zij in de wereld van hun tijd? Met dit soort vragen ga je je naast het vertalen steeds meer bezig houden. Ook zul je aan het werk gaan met schrijvers uit de moderne tijd, waarbij je kunt zien hoe de Latijnse literatuur nog steeds een rol speelt in onze eigen wereld.

In de zesde klas lees je voor het eindexamen werk van één Latijnse auteur rond één bepaald thema. Dit thema verschilt ieder jaar en wordt landelijk voorgeschreven. Je gaat hier dus diep in op één bepaald facet van de Romeinse wereld. Voor Latijn zijn de eindexameneisen trouwens hetzelfde als voor Grieks: het is niet zo dat het ene vak uiteindelijk een gemakkelijker eindexamen heeft dan het andere.

Wat ook onderdeel uitmaakt van het Latijnse programma is de beroepsoriëntatie. Hierin maak je kennis met de manieren waarop Latijn nuttig kan zijn bij verschillende studies en beroepen. Het zal je nog verbazen op hoeveel manieren je Latijn kunt gebruiken!

Grieks

Grieks kun je alleen kiezen als je in de onderbouw al Grieks hebt gehad. Bij het vak Grieks houd je je vooral bezig met een tijd en een cultuur die anders was dan de onze, maar die wel aan de wortel van onze eigen geschiedenis staat. En je leert hoe je met taal en met teksten omgaat.

Waarom is Grieks belangrijk?

Grieks was natuurlijk de taal van de oude Griekse beschaving en tot het einde van de middeleeuwen een van de belangrijkste talen van het Nabije Oosten. In de Griekse cultuur is de basis gelegd voor een groot aantal dingen die wij vanzelfsprekend vinden: op politiek en maatschappelijk, op wetenschappelijk en cultureel gebied. Het is ook niet verwonderlijk dat eeuwenlang mensen op allerlei gebieden zijn blijven terugrijpen op de Griekse cultuur. Grieks is daarom niet alleen een prima vak om te kiezen als je de talenkant op wilt, maar het biedt je ook veel extra's als je later een meer cultureel of historisch getint vak wilt gaan kiezen. Juist doordat de Griekse cultuur op sommige punten zo ver van ons af ligt in de tijd, maar ook in de manier van denken, leer je te kijken naar andere visies op de wereld om ons heen. Je zult ook een breder inzicht krijgen in hoe je een tekst leest en hoe taal functioneert. Zoals iemand ooit zei: "Nadat ik op de middelbare school Grieks had geleerd, heb ik nooit meer een taal moeilijk gevonden." Niet omdat Grieks zó moeilijk is dat alle andere talen er gemakkelijk bij zijn, maar omdat je hebt geleerd naar taal in plaats van naar een taal te kijken.

Wat doe je bij het vak Grieks?

In de vierde klas werk je aan een afronding van de Griekse grammatica. Daarna ga je gedurende de vijfde klas aan het werk met de literatuur voor het schoolexamen. Je leest stukken van Griekse schrijvers, in het Grieks natuurlijk, maar ook in vertaling. Op die manier kun je méér lezen zonder dat je meer tijd kwijt bent met vertalen. Natuurlijk gebruik je hierbij ook andere leermiddelen dan alleen boeken. De teksten worden gaandeweg steeds minder een doel op zich, maar een middel om door te dringen in de tijd en de gedachten van de schrijvers waar je mee bezig bent. Juist voor de Griekse cultuur, die op zoveel punten geheel anders was dan de onze, is dit een heel belangrijk doel. Hoe zit de tekst in elkaar? Waarom schreven deze schrijvers op deze manier? Hoe zagen zij de wereld om zich heen? Wat was kenmerkend voor die Griekse wereld? Met dit soort vragen ga je je naast het vertalen steeds meer bezig houden. Ook zul je aan het werk gaan met schrijvers uit de moderne tijd, waarbij je kunt zien hoe de Griekse wereld nog steeds een rol speelt in onze tijd.

In de zesde klas lees je voor het eindexamen stukken van één bepaalde Griekse schrijver. Deze schrijver verschilt ieder jaar en wordt landelijk voorgeschreven. Je gaat hier dus diep in op één bepaalde visie op de Griekse wereld. Voor Grieks zijn de eindexameneisen trouwens hetzelfde als voor Latijn: het is niet zo dat het ene vak uiteindelijk een gemakkelijker eindexamen heeft dan het andere.

Wat ook onderdeel uitmaakt van het Griekse programma is de beroepsoriëntatie. Hierin maak je kennis met de verschillende manieren waarop Grieks nuttig kan zijn bij verschillende studies en beroepen.

Engels

M3

We richten ons in dit voor-examenjaar op de basis van zowel grammatica als vocabulaire en idioom. Daarnaast komen zaken aan de orde die met Engels sprekende landen te maken hebben zoals cultuur, leven en geografie. Elke les wordt er aandacht besteed aan de vier vaardigheden: spreken, lezen, luisteren en schrijven. Er wordt geoefend met examenonderdelen: tekstverklaring, mondeling en kijk-en luistervaardigheid.

M4

Er wordt aandacht besteed aan het herhalen en uitbreiden van de basis op het gebied van grammatica, vocabulaire en idioom.

Verder trainen we de vier vaardigheden: lezen, spreken, luisteren en schrijven.

Leesvaardigheid wordt 3x getoetst in SE

Spreekvaardigheid wordt 2x getoetst in SE

Luistervaardigheid wordt 1x getoetst in SE

Schrijfvaardigheid wordt 1x getoetst in SE (persoonlijke brief)

Leesvaardigheid en Schrijfvaardigheid worden getoetst in CSE (tekst en zakelijke brief)

HAVO/VWO

Tijdens de, voor zowel HAVO als VWO verplichte, lessen Engels wordt aandacht besteed aan de uitbreiding en verbreding van de kennis die in de onderbouw is opgedaan op het gebied van vocabulaire, idioom en grammatica. Daarnaast komen allerlei zaken die met het Engelse leven en de Engelse cultuur te maken hebben aan de orde. Uiteraard wordt ook aandacht besteed aan Engelstalige gebieden buiten Engeland. Naast traditionele leermiddelen spelen in de Tweede Fase digitale bronnen een rol: Internet, CD-Rom en het gebruik van e-mail.

De vier vaardigheden (luister-, gespreks-, schrijf- en leesvaardigheid) worden in de tweede fase getraind.

Luistervaardigheid. Er wordt o.a. geoefend met dvd's en cd's. Ook wordt ervaring opgedaan met het maken van aantekeningen tijdens het luisteren (note-taking); dit wordt voornamelijk door leerlingen thuis gedaan.

Gespreksvaardigheid. De leerling moet het Engels in reële gesprekssituaties kunnen gebruiken. Geoefend wordt o.a. door het houden van presentaties.

Schrijfvaardigheid. De leerling moet in het Engels kunnen corresponderen. Hiertoe wordt veel geoefend met basisgrammatica, diverse schrijfvaardigheidsoopdrachten en het schrijven van (delen van) brieven. Uiteraard is ook het leren van idioom hierbij van groot belang.

De bovengenoemde vaardigheden vormen samen het schoolexamen.

Leesvaardigheid. De leerling leest in ruime mate allerlei verschillende teksten over uiteenlopende onderwerpen. Ook leert hij/zij technieken om teksten te analyseren. Leesvaardigheid wordt door middel van een Centraal Examen getoetst. Het examen bestaat uit meerkeuzevragen maar ook uit open vragen die in het Nederlands beantwoord moeten worden. Verder komen technieken als samenvatten, hoofdzaken identificeren en verbanden tussen teksten aangeven aan de orde.

Engels is een taal die internationaal gesproken, gehoord en gelezen wordt. Het nut van het leren van die taal staat voor de meeste leerlingen dan ook vast. Tijdens de lessen zal blijken dat nuttig ook leuk kan zijn!

TTO-programma in de Tweede Fase

Voor leerlingen die tot en met het derde leerjaar met succes een tweetalige opleiding hebben gevolgd, bestaat de mogelijkheid in de tweede fase het IBA2 programma te kiezen. Dit is het International Baccalaureate programma waarbij leerlingen een non-native language (in dit geval Engels) op het niveau van een near-native of bilingual bestuderen. Het International Baccalaureate (IB) A2 language certificaat geeft een internationale erkenning en toegang tot vele universiteiten en het waarborgt een hoog taalniveau, namelijk dat van near-native speaker.

Language A2 is het hoogste niveau dat te behalen is binnen het IB programma en het houdt in dat leerlingen zich zowel op taalkundig als letterkundig niveau bezig houden met de taal. De leerlingen verbeteren en verfijnen hun kennis en gebruik van het Engels en zij bestuderen teksten en cultuur die binnen een raamwerk van culturele en letterkundige opties vallen. De bestudeerde onderwerpen zijn b.v. Media and Culture (propaganda, reclame, de pers e.d.) en Global Issues (racisme, gezondheid, geweld e.d.). Bovendien leert de leerling verbanden te leggen met andere talen en culturen, kortom: hij/zij bestudeert 'language, literature and culture'..

De leerlingen doen het IB examen in het examenjaar, naast het gewone VWO-examen. Alle examens vinden op school plaats. Sommige onderdelen van het reguliere VWO-examen Engels zullen naar voren geschoven worden en in een eerder jaar afgenomen worden. De schoolexametoets voor Literaire Vorming zal b.v. al in V5 worden geschreven. De resultaten voor sommige onderdelen van het IB worden omgerekend naar een cijfer voor een SET Engels.

Net als bij de examens voor het VWO bestaat het IB-examen uit een schoolexamen en een examen dat extern wordt beoordeeld. Het schriftelijke gedeelte wordt extern getoetst door de International Baccalaureate Organisation (IBO) Dit is 70 % van het examen.

Het schriftelijke gedeelte bestaat uit twee schriftelijke examens en twee schrijfopdrachten. Het mondelinge gedeelte wordt intern beoordeeld door de docent Engels én extern gecontroleerd door de IBO. Het bestaat uit de volgende onderdelen:

- Het individual oral. Tijdens dit mondeling worden literaire teksten besproken. Dit mondeling wordt opgenomen en naar de IBO gestuurd.
- Het interactive oral is een beoordeling van een aantal interactieve mondelinge activiteiten zoals groepsdiscussies, dialogen, interviews en forumdiscussies.

IB-leerlingen komen op het Revis Lyceum in Doorn in aparte IB-klassen voor het vak Engels en zij volgen een apart programma voor Engels. Er wordt vier uur in de week Engels gegeven. Het IBA2-programma, dat feitelijk pas in V5 begint, wordt in V4 voorbereid. Het IBA2-programma omvat 320 studielasturen die in het Vrije Gedeelte zijn opgenomen.

Het vak Literaire Vorming wordt uiteraard ook in het Engels gegeven waar het de Engelse literatuur betreft. Ook het profielwerkstuk zal door IB leerlingen in het Engels geschreven worden.

Het is mogelijk in te stromen met een driejarige TTO-opleiding van een andere erkende TTO-school.

Duits

M3 en M4

Waarom kies je Duits in je vakkenpakket?

In Europa is Duits de meest gesproken taal, vele landen of delen van landen spreken Duits.

Als je van de MAVO doorstroomt naar het MBO dan zijn er heel veel richtingen.

Voor veel richtingen is Duits een vak in je opleiding, denk eens aan de handel, of toerisme en horeca.

Ja zelfs in de transport en logistiek is Duits een taal die gevraagd wordt. Wat dacht je van alle Poolse werknemers hier in Nederland, zij spreken geen Engels wel Duits!

Duits is een taal die heel veel lijkt op het Nederlands en helemaal niet moeilijk om te leren.

Veel bedrijven zullen vragen of je Duits spreekt en schrijft. Bedenk dus goed wat je na de MAVO wilt gaan doen.

Wat leer je bij Duits?

De vaardigheden die je leert zijn natuurlijk dezelfde die je ook bij de andere talen leert:

- Lezen: aan de hand van teksten uit je boek, maar ook van teksten van internet.

- Luisteren: Kijk en luisteronderdelen behorend bij de methode, films en korte series kijken om je woordenschat in het Duits te vergroten

- Schrijven: met korte kaartjes, e-mails en brieven leert je vanaf het begin hoe je iemand persoonlijk of ook zakelijk schriftelijk iets kunt vragen of vertellen

- Spreekvaardigheid: natuurlijk zitten er in de methode korte en langere gesprekjes die je gaat oefenen, maar we hebben natuurlijk ook taaldorp, waarin je leert hoe je op vakantie van uit eten gaan tot het politiebureau voor het missen van spullen of het ziekenhuis met kleine kwaaltjes leert. Erg handig natuurlijk voor als je op vakantie gaat!

Bij de methode Duits zit een ICT-module, waarbij je naast het oefenen van de 4 vaardigheden:

lezen, luisteren, schrijven en spreken in de klas ook thuis dit nog eens extra kunt oefenen of herhalen.

HAVO/VWO

Wusstest du, dass.....? Wist je dat.....?

- de meest gesproken moedertaal in Europa Duits is?
- 70% van alle kleren die we in Nederland dragen in Duitsland is ingekocht?
- er meer Duitsers Nederlands studeren dan Nederlanders Duits?
- Duitsers de grootste groep buitenlanders in Nederland vormt?
- je je met een beetje moeite al heel snel verstaanbaar maakt in Duitsland?
- Berlijn de jongerenhoofdstad van Europa is?
- Berlijn ongelooflijk goedkoop is?
- Duitsland de allergrootste handelspartner van Nederland is?
- in Duitsland een glas bier meestal 0,3 of 0,5 liter is en in Beieren ook 1,0 liter?
- de laatste Duitse keizer, Wilhelm II, van 1920-1941 in Doorn woonde?
- Wilhelm II in Doorn begraven ligt?
- Duitsers gek zijn op taart en er veel meer van eten dan wij?
- dat je in Duitsland bijna gratis studeert?
- Duitsers niet alleen bij het WK, maar altijd erg gastvrij zijn?
- dat je in Duitse boekwinkels heel veel boeken van Nederlandse schrijvers vindt?
- Duits en Nederlands van dezelfde Germaanse taal afstammen?
- er elk jaar meer dan een miljoen jongeren naar de Loveparade in Berlijn gaan?
- je over Duitsland oneindig veel kunt vertellen?
- Duits ontzettend leuk is?

Wat leer je bij het vak Duits?

- Je leert de taal te verstaan en te begrijpen
- Je leert de taal spreken en schrijven
- Je leert van alles over de cultuur en de geschiedenis van Duitsland

Wat doe je bij het vak Duits?

- Je kijkt naar Duitse tv-programma's
- Je luistert naar Duitse liedjes
- Je oefent gesprekken in allerlei situaties
- Je leest tijdschriften en boeken
- Je oefent in brieven en teksten schrijven
- Je bestudeert de theorie en je leert woorden
- Je gaat e-mailen met een leeftijdgenoot in Duitsland
- Je gaat mee op excursie naar een Duitse stad
- Je doet nog veel meer

Kortom:

Duits moet je doen

Deutsch macht Spaß!

Frans

M3 en M4

Als je in M2 voor Frans kiest, dan bouw je in M3 voort op de basis die je in M2 gelegd hebt. Alle vaardigheden komen aan de orde. Spreekvaardigheid, bijvoorbeeld door middel van taaldorp, want je wilt, als je in Frankrijk bent, natuurlijk wel wat kunnen zeggen of luistervaardigheid, dan kun je op de camping tenminste verstaan wat er gezegd wordt. Schrijfvaardigheid, om een kort briefje te schrijven en leesvaardigheid om de mails en de sms-jes van je Franse vrienden en vriendinnen te begrijpen.

In M3 is Frans weer een keuzevak. Heb je het gekozen dan ga in M4 verder met dezelfde vaardigheden.

- Lezen: zowel in M3 als in M4 lezen we een aantal eenvoudige jeugdboeken.

- Schrijven: je leert hoe je een formulier invult om hotel te boeken of een camping te reserveren, bovendien gaan we e-mails en korte briefjes schrijven.

- Luisteren: we oefenen met het materiaal van de methode, Grandes Lignes, maar we luisteren ook naar liedjes en clips op internet.

- Spreken: we oefenen met het materiaal van de methode, in de derde klas doe je mee aan *taaldorp*. De aula wordt een week lang veranderd in een dorpsplein met een bakker, een station, een dokter, enz. Je gaat daar in het Frans boodschappen doen, een treinkaartje kopen, enz. Aan het eind van de vierde klas gaan we naar Lille om daar mondeling te doen.

Kortom, een vak om te kiezen!

H4 en H5

Als je in H3 voor Frans kiest, dan gaan we in de H4 en H5 door met waar we in H3 mee begonnen zijn. Bij een taal zijn vooral de vaardigheden belangrijk. Spreekvaardigheid, je wilt als je in Frankrijk bent natuurlijk wel wat kunnen zeggen of luistervaardigheid, dan kun je op de camping tenminste verstaan wat ze zeggen. Schrijfvaardigheid om een kort briefje te schrijven en leesvaardigheid om de briefjes van je Franse vrienden en vriendinnen te begrijpen. De televisie en de computer geven enorm veel mogelijkheden om met Frankrijk en de Franse taal op een leuke manier in contact te komen. Je kunt zelfs e-mailen, chatten of skypen met Franse leeftijdgenoten die je op het internet hebt ontmoet. In de les gebruiken we voor de grammatica computer-

programma's, verder ben je geabonneerd op een Frans tijdschrift en gebruiken we in de les bladen als de Marie-Claire, Elle en Cosmopolitan. Wat taal betreft grenzen Frankrijk en Nederland aan elkaar, alleen daarom is het al interessant om er iets meer van te weten.

V4, 5 en 6

In klas 4,5,6 komen alle vaardigheden aan de orde. We gaan boeken lezen, brieven schrijven, luisteren en spreken.

- *Lezen:* we beginnen eenvoudig met Franse jeugdliteratuur en vanzelf stappen we over naar iets moeilijker boeken. Je gaat merken dat het best meevalt om een Frans boek te lezen, en uiteindelijk ga je het zelfs heel leuk vinden.
- *Schrijven:* je leert een Franse brief te schrijven aan een vriend of vriendin, maar ook aan een bedrijf waar je bijvoorbeeld stage wilt lopen. We gaan ook oefenen met het schrijven van korte verhalen. We proberen je in contact te brengen met Franse jongeren voor een echte Franse briefwisseling.
- *Luisteren:* bij de methode die we gebruiken, Libre Service, zitten cd's met luisteroefeningen. Om het luisteren nog beter te oefenen leg je, per periode, een luisterdossier aan van tv-programma's van TV5. De meeste leerlingen hebben dat thuis op de kabel en zo kun je in je eigen tempo, naar je eigen smaak franse tv-programma's bekijken. We gaan ook oefenen aan de hand van CITO-luistertoetsen. In VWO 6 doe je het CITO-kijk/luisterexamen.
- *Spreken:* we oefenen het spreken aan de hand van oefeningen uit Libre Service. Geprobeerd wordt om in de klas zoveel mogelijk Frans als voertaal aan te houden. In VWO 5 gaan we met alle Franse leerlingen naar Lille, in Noord-Frankrijk, om daar een mondeling tentamen te doen met 'echte' Fransen. In VWO 6 doe je een mondeling tentamen met je leraar Frans.
- *Literatuur:* in VWO 6 behandelen we de voornaamste stromingen uit de Franse literatuur van de 19^e en 20ste eeuw.
- *Centraal eindexamen:* ten slotte sluit je het vak af met een schriftelijk eindexamen. Dat zijn lees-teksten met zowel multiple choice als open vragen. Daarbij mag je een woordenboek gebruiken.

Spaans

¡Hola! Zit je in de 3^e klas en vind je het leuk om iets nieuws te leren? Kies dan volgend jaar voor het vak Spaans! Behalve in Spanje wordt Spaans gesproken in een zeer groot deel van Midden- en Zuid-Amerika en zelfs in delen van Azië en Afrika. Spaans is dan ook met recht een wereldtaal te noemen en wordt in meer dan 21 landen gesproken. Daarbij is het ook nog eens een heel mooie taal die niet veel mensen in Nederland spreken. En ga je op vakantie naar een Spaanssprekend land of ga je later aan het werk bij een Spaanstalig bedrijf, dan is het ook nog eens ontzettend handig!

HAVO

Op de HAVO volg je gedurende twee jaar het vak Spaans. Het vak Spaans kun je kiezen binnen alle profielen. Tijdens de lessen praten we veel met elkaar, kijken we Spaanse filmpjes, luisteren we naar Spaanse muziek, lezen we Spaans teksten en besteden we ook aandacht aan de Spaanse cultuur. Maar natuurlijk besteden we ook aandacht aan de Spaanse woordenschat en grammatica. In de lessen komen alle vaardigheden aan bod: spreken, lezen, luisteren en schrijven. Literatuur maakt geen deel uit van het programma, maar we lezen wel artikelen uit Spaanse jeugdtijdschriften, teksten van het Internet en leesboekjes op jouw niveau. In HAVO 4 volg je 2 uur Spaans per week en in HAVO 5 zelfs drie uur. In H5 sluit je het vak Spaans af met een schoolexamen. Je zult zien dat je na twee jaar Spaans al een aardig woordje Spaans spreekt en je goed kunt redden in een Spaanssprekend land.

VWO

Op het VWO volg je gedurende drie jaar het vak Spaans. Het vak wordt aangeboden als keuzevak in het 'vrije deel' van alle profielen. In VWO 6 sluit je het vak af met een schoolexamen. Tijdens de lessen komen alle

vaardigheden aan bod: spreken, schrijven, luisteren en lezen. Literatuur maakt geen deel uit van het programma, maar we lezen wel artikelen uit Spaanse jeugdtijdschriften, teksten van het Internet en leesboekjes op jouw niveau. Omdat je in de onderbouw al andere talen hebt geleerd, zul je merken dat je het Spaans snel onder de knie hebt. In VWO 4, VWO 5 en VWO 6 volg je 2 uur Spaans per week. Na 3 jaar Spaans kun je je goed redden in een Spaanssprekend land.

Als je je ogen en oren open hebt, merk je hoe belangrijk Spaans is geworden in onze maatschappij. De wereldeconomie vereist kennis van het Spaans. Vind jij talen leuk? En leer je graag iets nieuws? Kies dan voor het vak Spaans!

¡Hasta la vista!

Geschiedenis

M3 / M4

Geschiedenis in de bovenbouw van het vmbo is een vak wat modulair gegeven wordt. Dat betekent dat je in de eerste twee jaar al de hele geschiedenis hebt doorlopen. In de 3e en 4e vak worden de onderwerpen in verschillende thema's behandeld. Zo leer je in de 3e klas veel over Indonesië en de koloniale relatie met Nederland, ook de Industriële Revolutie komt aan bod, net als de Koude Oorlog trouwens. Verder voer je ook een aantal praktische opdrachten uit, soms zelfstandig en soms in een groepje.

In klas 4 word je voorbereid op het CE en behandelen we de onderwerpen Staatsinrichting en de geschiedenis van de 20e eeuw (hierbij moet je denken aan onderwerpen als de Eerste en Tweede Wereldoorlog). Op het CE worden deze onderwerpen getoetst. Ook maak je in de 4e klas een werkstuk familiegeschiedenis, hier leer je de basis van het doen van historisch onderzoek en hoe kun je dat beter doen dan dicht bij huis te beginnen, je eigen familie.

Bij het behandelen van zowel de 3e als 4e klas onderwerpen maken we gebruik van e-pack, dat betekent dat ook de computer regelmatig in de les gebruikt zal worden.

HAVO / VWO

Om goed te kunnen functioneren in de samenleving is geschiedenis bijna onmisbaar. Daarom behoort geschiedenis in de profielen EM en CM tot de verplichte vakken. In de profielen NT en NG kan geschiedenis als keuzevak in het vrije deel gekozen worden.

Je krijgt een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen uit het verleden (verdeeld over 10 tijdvakken). We beginnen bij de prehistorie en werken dan chronologisch richting het heden. Naast dit overzicht worden er een aantal thema's nader bekeken (b.v. China en Zuid Afrika) en komen er in de examenklassen een aantal historische contexten aanbod.

De stof wordt bestudeerd met behulp van een cursusplanner. Met deze planner ga je zelfstandig een aantal historische gebeurtenissen te lijf. Natuurlijk zullen klassikale lessen en praktische opdrachten niet ontbreken.

Omdat veel actuele gebeurtenissen hun wortels hebben in het verleden zullen we de actualiteit met enige regelmatig in de les bespreken. Het is de bedoeling dat je kritisch leert omgaan met historisch materiaal, zoals verslagen, artikelen, kranten, cartoons, schilderijen, video's e.d. Ook met praktische opdrachten zoals presentaties en een profielwerkstuk zal je gaan ontdekken dat geschiedenis zich over de grenzen van andere vakken heen uitstrekt.

Wanneer je in klas 1 t/m 3 met interesse het vak geschiedenis gevolgd hebt, zal geschiedenis in de Tweede Fase je zeker niet tegenvallen. Voor HAVO en VWO geldt dat geschiedenis in de bovenbouw niet echt moeilijker is dan in de onderbouw. Wel zal de hoeveelheid stof die je moet bestuderen uitvoeriger zijn en zal er meer een beroep worden gedaan op een zelfstandiger benadering van de stof.

Wanneer geschiedenis je interesse heeft en verklaringen voor de actuele gebeurtenissen je wel aanspreken, is geschiedenis een fijn vak om te volgen!

Maatschappijleer

Het vak maatschappijleer behoort op het Revisie tot de verplichte vakken in het gemeenschappelijk deel van de vier profielen, zowel op de HAVO als op het VWO. Het vak maatschappijleer is al jaren een verplicht vak op scholen voor voortgezet onderwijs. "Waarom?" zul je je misschien afvragen. Het antwoord kan kort zijn: in de maatschappij van vandaag worden we overspoeld met informatie over talloze maatschappelijke verschijnselen en ontwikkelingen. We worden als het ware dagelijks uitgenodigd door kranten, radio, televisie en internet om overal kennis van te nemen, overal een mening over te hebben en als het even kan iets te doen aan de problemen die er zijn in onze samenleving.

Aan de hand van een aantal thema's, zoals "socialisatie en cultuur", "politieke besluitvorming", "massamedia", "criminaliteit en rechtspraak" en "mens, studie en werk", proberen de docenten maatschappijleer wat ordening aan te brengen in dat oerwoud van informatiestromen over deze verschijnselen en ontwikkelingen. Tijdens de lessen maatschappijleer neem je niet alleen kennis van deze thema's, maar analyseer je ook maatschappelijke vraagstukken en discussieer je erover in de klas. Na een klassikale inleiding, uitleg of bespreking van de docent, kun je de meeste opdrachten zelfstandig maken, terwijl sommige opdrachten in de groep worden gemaakt.

In HAVO 4 en VWO 5 worden er over genoemde thema's een aantal proefwerken en SET's gemaakt, terwijl er in HAVO 5 en VWO 6 een praktische opdracht volgt in de vorm van een verslag of actualiteitentoesen. In de examenklassen komen er ook mensen van 'buiten' (gast sprekers) in de lessen maatschappijleer om iets te vertellen over een actueel onderwerp, over een maatschappelijke organisatie of over een politieke beweging.

Bij dit alles speelt de actualiteit natuurlijk een grote rol en is er volop gelegenheid om met docenten, gast sprekers en met elkaar in discussie te gaan. Kortom: een leerzaam en boeiend schoolexamenvak.

M3 en M4

Het vak maatschappijleer is een verplicht vak in het gemeenschappelijk deel van de vier sectoren.

De leerling leert, in het kader van een brede en evenwichtige oriëntatie op mens en samenleving, enig zicht te krijgen op relaties met de persoonlijke en maatschappelijke omgeving.

Daarbij wordt expliciet aandacht besteed aan:

- het kennen van en omgaan met eigen en andermans normen en waarden;
- het onderkennen van en omgaan met de verschillen tussen de seksen;
- het functioneren als democratisch burger in een multiculturele samenleving, ook in internationaal verband;
- het op een voor henzelf en anderen veilige manier functioneren in de beroepspraktijk en in eigen omgeving;
- de maatschappelijke betekenis van technologische ontwikkeling, waaronder met name moderne informatie- en communicatietechnologie;
- de maatschappelijke betekenis van betaalde en onbetaalde arbeid.
- bijhouden van het nieuws (actualiteiten).

Filosofie

Vroeger werd het vak filosofie gezien als de 'moeder der wetenschappen'. Gelukkig zijn we van die gedachte afgestapt: de wetenschappen hebben zich de laatste 200 jaar zodanig ontwikkeld dat zij een eigen verhaal te vertellen hebben. Dat neemt niet weg dat er een groot aantal vragen is waarover gefilosofeerd kan worden. We noemen een aantal vragen die tijdens de lessen besproken worden:

Wat is de mens? Wat is de waarheid? Wat is het goede? Wat is de ideale samenleving? Wat is de werkelijkheid?

Het vak is verdeeld in een viertal domeinen: filosofische antropologie, kennisleer, wetenschapsfilosofie en ethiek.

Wanneer je het leuk vindt om over de bovenstaande vragen na te denken, te praten en te lezen, wanneer je je gesprekstechnieken en discussievaardigheden wilt verbeteren, wanneer je wilt proberen je verstand volgens logische principes te prikkelen, wanneer je het interessant vindt om erachter te komen wat allerlei mensen in de wereldgeschiedenis over de bovenstaande vragen gezegd hebben, dan lijkt het aan te bevelen het vak filosofie te kiezen. Je moet bereid zijn een redelijk groot aantal moeilijke teksten te lezen en te begrijpen, je moet zelf een aantal stukken schrijven, maar vooral moet je bereid zijn te luisteren, naar elkaar, naar de wereldgeschiedenis.

Aardrijkskunde

M3 en M4

In MAVO 3 en 4 worden, als aanloop naar het examen, de volgende katernen van Wereldwijs behandeld.

Lesboek M3 : Arm en Rijk- Bronnen van Energie- Grenzen en Identiteit

Lesboek M4 : Water- Bevolking en Ruimte- Weer en Klimaat

HAVO/VWO

Aardrijkskunde is meer dan topografie: het gaat over hedendaagse vraagstukken. Aardrijkskunde gaat over de aarde, over plaatsen en regio's. Aardrijkskunde geeft inzicht in verschillen en overeenkomsten tussen plaatsen en gebieden in de wereld, daarin onderscheidt dit vak zich van andere vakken. Aardrijkskunde bestudeert de aarde met haar natuurlijke verscheidenheid en de wereld met haar variatie aan bewoonde gebieden en culturen. Aandacht wordt besteed aan mondialisering. Je leeft in Nederland niet op een eiland, maar bent op allerlei manieren verbonden met andere delen van de wereld. Aardrijkskunde vraagt aandacht voor de ruimte (lees het landschap) in je eigen woongebied, de mogelijkheden en de bedreigingen.

Bij aardrijkskunde kom je veel te weten over mondiale (=wereld) vraagstukken van duurzaamheid. Het gaat over thema's zoals het gebruik van natuurlijke hulpbronnen en de gevolgen voor mens en milieu, de verdeling van de welvaart op aarde, het wereldvoedselvraagstuk enz. Aardrijkskunde maakt je duidelijk dat er een samenhang bestaat tussen plaatselijke en mondiale ontwikkelingen. Je ontdekt hoe de wereld in elkaar zit en je verwerft vaardigheden als atlas- en kaartgebruik. Daarnaast doe je veldwerk en onderzoek. Aardrijkskunde heb je nodig voor je algemene ontwikkeling en komt je in diverse vervolgstudies uitstekend van pas.

HAVO: Het Middellandse-Zeegebied, Brazilië, Verenigde Staten van Amerika en Mexico, Nederland.

VWO: Zuid-Amerika, Nederland, voorbeelden van kernlanden en ontwikkelingslanden, Middellandse zeegebied.

De thema's

HAVO:

- Wonen in Nederland (Ruimte voor de rivier – Stedelijke problematiek)
- Systeem Aarde (Continent bewegingen, ontstaan van de Aarde, toekomst, hoe om te gaan met natuur- en milieurampen)
- IBrazilië (Thema's aan de hand van een opkomend industrieland)
- Europa (EU, Nederland en landbouw, het Middellandse zeegebied)
- Arm en Rijk (Wat zijn de oorzaken? De veranderingen in de globaliserende wereld)

VWO:

- Systeem Aarde (Continent bewegingen, ontstaan van de Aarde, toekomst, hoe om te gaan met natuur- en milieurampen)
- Globalisering
- Klimaatvraagstukken
- Voedselvraagstukken
- Wonen in Nederland (Ruimte voor de rivier – Stedelijke problematiek)
- Zuid-Amerika (Een regio met sterk opkomende nieuwe industrie landen.

Wiskunde

Wiskunde M3

In het derde leerjaar van de MAVO is wiskunde nog steeds een verplicht vak.

Je leert er in dat jaar van alles bij en er worden een aantal zaken herhaald.

Het volgende is allemaal nieuw:

- Formules en vergelijkingen: de verschillende verbanden/formules en wat je moet doen als je de balansmethode niet kunt gebruiken (inklemmen).
- Meetkunde: Plaats aangeven in drie dimensies, gelijkvormigheid, berekeningen met tangens, redeneren met hoeken en nog een aantal oppervlaktes en inhouden.
- Rekenen en statistiek: Verschillende manieren van gegevensverwerking en het werken met procenten (inclusief rente op rente).

Wiskunde M4

In het vierde leerjaar mag je zelf kiezen of je wiskunde doet. Als je wiskunde kiest, is dit een examenvak.

Wiskunde is een vereiste als je na de MAVO naar de HAVO wilt.

In het vierde jaar wordt er een hoop herhaald en opgefrist, maar je leert er ook nog voldoende bij. Het volgende is allemaal nieuw:

- Formules en vergelijkingen: Machtsformules en exponentiële formules,
- Meetkunde: Berekeningen met sinus en cosinus. Oppervlakte en inhoud van samengestelde figuren.
- Rekenen en statistiek: Mediaan, kwartiel, boxplot, handig tellen en omrekenen van tijden en snelheden.

HAVO

Er zijn in de HAVO -bovenbouw drie soorten wiskunde:

Wiskunde A (WA)

Wiskunde B (WB)

In het CM-profiel hoef je geen wiskunde te kiezen. In de profielen EM en NG moet je een keuze maken uit WA of WB. In het NT-profiel moet je WB nemen. In de vrije ruimte mag een CM-leerling WA (of WB) kiezen. Dit is zelfs aan te bevelen in verband met de vele opleidingen die er vanuit gaan dat je wel wis-

kunde gehad hebt. De overlap tussen de vakken WA en WB is niet groot! Het zijn echt twee aparte vakken.

Wiskunde A

Het doel van WA is, dat je aan de werkelijkheid ontleende problemen kunt doorgronden en oplossen met wiskundige hulpmiddelen. Daarvoor moeten vaak stukken tekst worden gelezen.

De volgende onderwerpen komen aan de orde: tabellen, grafieken, formules, verbanden herkennen, statistiek, kansrekening en procenten

Wiskunde B

Het doel van WB is voornamelijk: het gebruik van wiskunde in de exacte vakken. Je zult moeten beschikken over veel algebraïsche (en meetkundige) vaardigheden en die kunnen toepassen in wiskundige problemen en in allerlei toepassingsituaties. Het programma bevat de volgende onderwerpen: werken met allerlei functies, exponenten/Logaritmen, vlakke meetkunde, ruimte meetkunde, veranderingen en goniometrie

VWO

Wiskunde A, B of C?

In de vierde klas kies je voor wiskunde A, B of C. Die keuze heeft veel te maken met je profielkeuze, want de wiskundeprogramma's zijn afgestemd op andere vakken in je profiel.

Alleen als je op het HAVO het C&M profiel kiest, dan is wiskunde niet verplicht. Houd er wel rekening mee dat zonder wiskunde in je pakket het niet mogelijk is om na de HAVO verder te gaan met VWO. Ook kunnen vervolgopleidingen de eis stellen dat je in wiskunde examen hebt gedaan of dat je in het eerste jaar van het HBO of de UNIVERSITEIT een reparatieprogramma volgt.

Op het VWO heb je in het C&M profiel de keuze tussen wiskunde A of het, iets makkelijker, wiskunde C. Omdat de programma's van wiskunde A en B erg verschillend zijn, is het in het algemeen niet mogelijk om je keuze nog te veranderen. Alleen de keuze tussen wiskunde A en C kan na de vierde klas nog veranderd worden als daarvoor ruimte is in je pakket.

Bij wiskunde A en C ligt de nadruk op kansrekening en statistiek, meetkunde komt niet aan bod. Bij wiskunde B wordt daarentegen helemaal geen kansrekening en statistiek behandeld. Bij economische vervolgstudies is wiskunde B niet verplicht, maar wel zeer aan te raden. Wat verder de verschillen zijn, kan de wiskundedocent je uitleggen.

Hoe zit het nu met wiskunde D?

Wiskunde D is bedoeld voor alle leerlingen van VWO die een exacte (technische) studie gaan volgen. Deze leerlingen kiezen in de bovenbouw voor een natuurprofiel met wiskunde B.

Wiskunde D is dus een aanvulling op Wiskunde B. Wiskunde B is vaak abstracter en theoretischer dan wiskunde A. Wiskunde A is bedoeld voor de maatschappijprofielen. Wiskunde A volstaat ook voor leerlingen die bijvoorbeeld een medische opleiding gaan volgen.

Waar gaat wiskunde D over?

- Wiskunde D staat enerzijds voor verbreding. Bij wiskunde B is de kansrekening verdwenen. Die wordt bij wiskunde D weer aangeboden. Wat geschrapt werd komt bij wiskunde D terug.
- Anderzijds staat wiskunde D voor verdieping van de wiskunde. Je maakt bijvoorbeeld kennis met nieuwe getallen: de complexe getallen.
- Actuele onderwerpen. Zoals Cryptografie, Codering en Speltheorie. Hoe worden boodschappen beveiligd? Hoe kunnen we conflicten oplossen met hulp van wiskunde?

Is wiskunde D leuk?

Er zijn leuke problemen om te onderzoeken, zoals het "driedeurenprobleem" (uit de voormalige Willem Ruis show) en het "schatgraversprobleem". Je maakt kennis met de meest actuele wiskunde en je maakt ook kennis met onderwerpen die in de vervolgoedingen worden aangeboden. Wiskunde is niet altijd leuk of spannend. Er wordt nogal eens een beroep gedaan op je doorzettingsvermogen, maar daar word je dan ook voor beloond.

Wat heb je nu aan wiskunde D?

- Tijdens de middelbare schooltijd kom je in aanraking met HBO en UNIVERSITEIT en bedrijfsleven. Wiskunde D is daar ook voor bedoeld. Hopelijk kom je daardoor tot een nog betere keuze van je vervolgoeding.
- Bij wiskunde D wordt een goede wiskundige basis gelegd voor de exacte vervolgoeding. De succesansen voor een student met wiskunde D zijn groter.

Dringend Advies voor de exacte leerlingen:

Ga in zee met wiskunde D.

Natuur, Leven en Technologie (NLT)

NLT is er speciaal voor (VWO-)leerlingen die NG of NT hebben gekozen. Het is een combinatie van de bètavakken natuurkunde, wiskunde, scheikunde, fysische aardrijkskunde, informatica en biologie.

Dat betekent niet dat je bij NLT precies hetzelfde leert als bij de bètavakken. NLT laat zien hoe je de dingen die je bij de bètavakken leert, kunt toepassen en kunt combineren met andere dingen die je al weet. Je leert nieuwe dingen over onderwerpen die bij de 'gewone' bètavakken haast niet aan bod komen. En natuurlijk leer je van alles over de achtergrond van allerlei technieken.

Heb je het altijd al interessant gevonden hoe ze in CSI een dader kunnen opsporen aan de hand van één enkele haar? Wil je het weer leren voorspellen of denk jij dat je topsportprestaties nog verder kan optimaliseren? Dan is NLT misschien wel iets voor jou.

- **Nieuw!**
NLT is een (relatief) **nieuw** vak. Wij zijn met dit vak in VWO-5 in de cursus 2008/2009 gestart.
- **Voor wie is NLT?**
NLT is er voor VWO-leerlingen met een NG of NT profiel. Voor NG leerlingen is het niet noodzakelijk (maar wél zeer gewenst!) om naast NLT ook natuurkunde als keuzevak te hebben en als NT leerling is het niet noodzakelijk om naast NLT ook biologie als keuzevak te hebben. Als je nieuwsgierig bent naar hoe dingen werken, naar waarom iets is zoals het is, of als je graag leert over de nieuwste ontwikkelingen in gezondheidszorg, natuurwetenschap en techniek, dan ben je bij NLT aan het juiste adres.
- **Wat leer ik bij NLT?**
Bij NLT leer je de achtergrond kennen van allerlei technieken en takken van de wetenschap. Bij NLT combineer je datgene wat je bij de bètavakken hebt geleerd én je verdiept die kennis. NLT is dus géén "mono"-vak, maar vakoverschrijdend en verdiepend!
Zo kom je van alles te weten over de nieuwste technieken in de geneeskunde, landbouw, forensische technieken, ruimtevaart, de ontwikkeling van de aarde, de geheimen van cosmetica en nog veel meer dat te maken heeft met wetenschap en techniek.
- **Enkele voorbeelden...**
Bij NLT wordt gewerkt in modules. Dat betekent dat je een aantal weken bezig bent met een bepaald onderwerp en daar van alles over leert. Daarna ga je verder naar de volgende module.
De volgende modules worden gegeven:

<i>Module</i>	<i>Je leert over...</i>
---------------	-------------------------

Forensische techniek	Het opsporen van misdadigers met sporenonderzoek: <ul style="list-style-type: none"> - DNA-fingerprinting - Vingerafdrukken - ...
Bewegende aarde	Aardbevingen; plaattektoniek, binnenste van de aarde, vulkanen en gebergtevorming
Rijden onder invloed	De effecten van alcohol op het menselijk lichaam en het besture van voertuigen
Drinkwater: lekker belangrijk !	Schoon en veilig drinkwater uit de kraan is niet voor iedere werel burger vanzelfsprekend ! Het beschikbaar maken van voldoende betrouwbaar drinkwater is niet voor niets één van de doelen van ontwikkelingshulp. In deze module onderzoeken we o.a. de ontwikkelingen op het gebied van drinkwaterproductie.
Hart en Vaten	Functie van hart en vaten; inzet van wetenschappelijke en technische methoden bij risicoreductie en behandeling van een hartinfarct
Food or fuel	Biobrandstoffen en hun bijdragen aan de bestrijding van het Broeikaseffect
Levensloop van sterren	De geboorte en het sterven van sterren; levensloop van het heelal
medicijnen op maat	De rol van geneesmiddelenonderzoek
IJs en klimaat	De invloed van ijs op het klimaat; IJs als klimaatarchief en de rol van ijs bij klimaatverandering
Moleculaire gastronomie	De kok en de wetenschapper: gerechten, levensmiddelen, recepten, smaak, koken, moleculen en ingrediënten, etc...

Waarom NLT?

Misschien denk je er al aan om na de middelbare school verder te studeren aan het HBO of de universiteit. Als je NG of NT doet, wordt dat misschien wel een studie waarin je natuurkunde, wiskunde, scheikunde, fysische aardrijkskunde en/of biologie gaat gebruiken.

NLT geeft een goede voorbereiding op zo'n studie, omdat veel studies zich juist bezig houden met de toepassingen van de bètavakken. Bovendien krijg je bij NLT veel te zien, waardoor het makkelijker zal zijn om straks een studie te kiezen. Daarbij komt ook dat NLT goed het verband laat zien tussen alle bètavakken. Zo zal je dus bijvoorbeeld zien en leren wat wiskunde en natuurkunde met elkaar te maken hebben.

NLT voor VWO

NLT voor VWO richt zich op onderzoek en ontwikkeling binnen de bètawetenschappen en de technologie. Door NLT te kiezen, bereid je jezelf gericht voor op een universitaire opleiding in het bètavlak. Voorbeelden van dit soort opleidingen zijn elektrotechniek, geneeskunde, meteorologie, chemische technologie, natuurkunde, wiskunde, biomedische technologie, informatica, geologie...

En verder...

De studielast voor NLT is **440 sl**u op het VWO. Het vak wordt afgesloten met een schoolexamen, dus je doet geen landelijk eindexamen in NLT. Voor NLT hoef je geen boeken aan te schaffen

Natuurkunde

HAVO

Natuurkunde is een keuzevak in het profiel Natuur & Gezondheid en een verplicht vak in het profiel Natuur & Techniek

Het eindexamenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

- Domein A: Vaardigheden (bijv. informatie zoeken en verwerken, proeven uitvoeren, onderzoek doen);
- Domein B: Beeld- en geluidstechniek (trillingen en golven, ioniserende straling, optica);
- Domein C: Bewegen en energie (hierin ook kracht, arbeid, warmte, rendement);
- Domein D: Materialen (moleculen en atomen, eigenschappen van stoffen en materialen);
- Domein E: Aarde en heelal;
- Domein F: Menselijk lichaam;
- Domein G: Meten en regelen (elektriciteit, fysische informatica);
- Domein H: Natuurkunde en technologie (valt binnen de domeinen B t/m G);
- Domein I: Onderzoek en ontwerp (binnen de domeinen B t/m G).

Natuurkunde is een véél gevraagd (soms geëist) vak voor veel vervolgoopleidingen. Voor het goed kunnen volgen van natuurkunde is wisb niet noodzakelijk, maar wel handig. Je kunt natuurkunde ook vanuit de maatschappijprofielen in het vrije deel kiezen.

VWO

Voor het vak natuurkunde is een studielast van 480 sbu.

Binnen profiel Natuur en Techniek (NT) is natuurkunde een profielvak, voor de leerlingen met Natuur en Gezondheid is natuurkunde een profielkeuzevak.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:

- Domein A Vaardigheden
- Domein B Golven
- Domein C Beweging en wisselwerking
- Domein D Lading en veld
- Domein E Straling en materie
- Domein F Quantumwereld en relativiteit
- Domein G Leven en aarde
- Domein H Natuurwetten en modellen
- Domein I Onderzoek en ontwerp

Een aantal van deze onderwerpen is in de onderbouw, zij het soms oppervlakkig, al aan de orde gekomen. Het examenprogramma natuurkunde werkt met "contexten". Dit houdt in dat de natuurkundige regels (natuurkundige wetten en -definities) zoveel als mogelijk worden toegepast in situaties uit de directe omgeving.

Naast theorie is er uiteraard veel aandacht voor praktische vaardigheden. Bij het doen van practica zul je veel zelfstandiger moeten werken dan in de onderbouw. In veel gevallen zul je practica ook alleen moeten uitvoeren, terwijl je in de onderbouw in de regel wel met een medeleerling samenwerkte.

VWO-natuurkunde is een veelgevraagd (soms zelfs geëist zoals bij medicijnen) vak voor vele vervolgstudies. Voor het goed kunnen volgen van natuurkunde is één van de wiskundevakken zeer gewenst. Niet voor niets is in beide natuur-profielen wiskunde een van de profielvakken. In theorie kan natuurkunde ook vanuit de maatschappijprofielen in het vrije deel worden gekozen, maar er wordt dan wel geadviseerd om dat te doen met ondersteuning van wiskunde-B.

M3 en M4

Waarom natuurkunde kiezen?

"WAAROM?" is misschien wel het beste antwoord!

Al heel lang stellen mensen zichzelf moeilijke vragen en doen ze hun best om die te beantwoorden.

Je kent er vast wel een paar:

- **Is er ander leven in het heelal?**
- **Hoe krijg ik het warm zonder vuur?**
- **Waarom gaat het licht eigenlijk aan als ik op het knopje druk?**
- **Hoe kan een computer nou denken?**
- **Welke vorm heeft de sterkste brug?**
- **Hoe meet een agent hoe hard mijn brommer kan?**

Allemaal vragen die te maken hebben met **hoe dingen werken en waarom**. Natuurkunde gaat over de wereld om ons heen en hoe die werkt. Dus als jij het leuk vindt om te leren hoe de wereld om je heen werkt, of interesse hebt in techniek, dan is natuurkunde wat voor jou!

Scheikunde

HAVO/VWO

In de derde klas heb je voor het eerst kennis gemaakt met het vak scheikunde. Het is dus nog een heel "nieuw" vak voor je. Waarschijnlijk heb je al gemerkt dat scheikunde met heel veel dingen te maken heeft. Dat kunnen heel ingewikkelde dingen zijn zoals nieuwe materialen voor de ruimtevaart, maar ook heel gewone dingen zoals koffie zetten.

Als je hierdoor nieuwsgierig geworden bent, denk je er waarschijnlijk over om scheikunde te kiezen in de bovenbouw. Scheikunde is prima te combineren met biologie en/of natuurkunde. Je vindt scheikunde dan ook in het profiel NG en het profiel NT (je kunt scheikunde natuurlijk ook als keuzevak nemen). Voor HAVO heeft scheikunde een studielast van 320 uur, voor VWO is dat 440 uur.

En welke onderwerpen komen er dan aan bod? Zomaar een greep uit het programma:

Stoffen	Waarom zet water uit als het bevriest? Hoe komt het dat benzine en water niet mengen? Hoe werken wasmiddelen en hoe maak je zeep?
Electrochemie	Hoe werken batterijen en hoe laad je ze weer op? Hoe voorkom je dat je fiets wegroest?
Koolstofchemie	Wat is nu eigenlijk benzine? En wat is biobrandstof precies? Wat zijn plastics en hoe worden ze gemaakt? Waarom zijn die supersterke vezels zo supersterk?
Biochemie	Hoe zitten eiwitten, vetten en koolhydraten in elkaar? Hoe komt het dat je uit druiven en graan alcohol kunt maken? Onder welke omstandigheden worden melk en wijn zuur?

En dan nog een heel belangrijke vraag: wat kun je ermee? Zoals je hierboven hebt kunnen zien zit chemie in heel veel dingen uit het dagelijks leven. Dat betekent ook dat je bij heel veel studies en beroepen wel wat of juist heel veel scheikunde tegenkomt. Dat kunnen echte scheikunde beroepen en studies zijn zoals (natuurlijk) scheikunde, chemische technologie(scheikunde op fabrieksniveau) of farmacie(geneesmiddelenchemie). Maar ook bij een heleboel andere studies kom je scheikunde tegen zoals bij biologie, geneeskunde, fysiotherapie, milieukunde of de opleiding voor diëtiste.

Biologie

M3 en M4

Als je aan biologie denkt dan denk je aan.....

Je kunt eigenlijk beter zeggen waar je *niet* aan moet denken, zo breed is het vak biologie! In de onderbouw van de MAVO leer je vooral wat de basisbegrippen inhouden en in het 3^e en het 4^e jaar ga je ook daadwerkelijk die begrippen toepassen en je kennis uitbreiden. Je weet inmiddels al heel wat van biologie en hoe bijvoorbeeld het hart werkt. In de 3^e klas komt daar erfelijkheid bij en leer je hoe het kan dat twee mensen met bruine ogen een kind kunnen krijgen met blauwe ogen. Tijdens de lessen over evolutie ontdek je hoe de diverse planten- en diersoorten, tot stand zijn gekomen en dat deze ontwikkeling nog steeds door gaat. Ook kijken we in het 3^e jaar naar diergedrag en moet je een gedrag onderzoek gaan uitvoeren in bijvoorbeeld een kinderboerderij. Je zult merken dat diergedrag heel goed te vergelijken is met gedrag bij de mens!

In het 4^e jaar starten we met ecologie en zullen ook het geleerde in praktijk brengen in het veld. We kijken goed naar de flora en fauna in een gebied, het verschijnen en verdwijnen van die soorten en werken de resultaten uit met behulp van de computer. Bij dit onderdeel van de biologie leer je goed om je heen kijken en ga je ervaren dat de grond bepaald welke soorten in een bepaald gebied voorkomen.

Je merkt ook dat biologie heel erg dichtbij is, dicht bij jezelf en je leefomgeving. In de biologie is niets vanzelfsprekend, eigenlijk heeft alles wel een reden. We proberen je de logica te laten zien en verbazing en nieuwsgierigheid bij je op te wekken.

Biologie kun je in veel beroepen gebruiken. Denk maar aan alle verzorgende beroepen maar ook de beroepen die direct met de natuur en het landschap te maken hebben.

Spreekt dit alles je aan en houd je van afwisseling? Kies dan Biologie

HAVO/VWO

Is er eigenlijk wel een vak op school te vinden dat zo aansluit op je eigen wereld als dit vak? Sport, ziekte, gedrag van mensen en dieren, de tuin, de werking van je hersenen, DNA.... Het is teveel om op te noemen.

Biologie is opgenomen in het profiel Natuur & Gezondheid. Een deel van de tijd is gereserveerd voor vaardigheden als presenteren met PowerPoint, posterpresentatie, omgang met materiaal (o.a. microscoop), veldwerk, onderzoek doen en schrijven van verslagen. De onderwerpen in de HAVO en VWO die aan bod komen zijn o.a. : natuur en milieu, erfelijkheid, gedrag, voortplanting, stofwisseling van de cel, transport, samenwerking van alle organen van de mens etc.

Er wordt vaak gevraagd of scheikunde nodig is bij biologie: dit vak kan absoluut niet zonder scheikundekennis. Op de HAVO blijft dat beperkt, maar op het VWO zal vooral in V5 en V6 scheikunde als toegepast vak van nut zijn. Heb je geen scheikunde in je profiel en wil je toch biologie kiezen dan moet je nu in de 3^e klas scheikunde niet als een vervelend vak ervaren!! Behalve dit vak zullen ook o.a. wiskunde, natuurkunde en aardrijkskunde prima hulpvakken kunnen zijn. Je hoeft ze niet perse te volgen, maar de kennis die je al hebt, kun je dan gebruiken.

Biologie kan veel bijdragen aan je latere studiekeuze voor biologische, medische, paramedische, landbouwgerichte opleidingen, de lerarenopleiding en psychologie. Heb je daar al een idee over of vind je de hierboven genoemde onderwerpen aansprekend, kies dan dit vak.

Kies je biologie, dan kies je voor een zeer afwisselend en interessant vak.

Algemene Natuurwetenschappen (ANW) (VWO)

ANW is een verplicht vak in het gemeenschappelijk deel voor alle VWO-4 leerlingen met een studielast van 120 sbu's. Er wordt uitgelegd wat de W van VWO betekent. Wat is wetenschap, hoe herken je het van niet-wetenschap en wat zijn wetenschappelijke onderzoeksmethoden. Er zal ingegaan worden op de positieve en negatieve kanten van wetenschap en op de invloed van de wetenschap op de maatschappij en vice versa. Hierbij wordt voortdurend de actualiteit in de gaten gehouden.

Achtereenvolgens komen de volgende onderwerpen aan bod:

– Wat is leven.

Waar ligt de grens met niet-leven, in hoeverre kunnen en mogen we zelf leven maken, wat is het verschil tussen leven-niet leven of mens-robot, mogen we alles doen wat kan.

– Biosfeer.

Van welke randvoorwaarden hangt het leven op aarde af, hoe kunnen we de aarde gezond houden, wanneer zijn we duurzaam bezig.

– Zonnestelsel en heelal.

Waar woon jij eigenlijk ruimtelijk gezien, hoe is het mogelijk dat we pas de aarde af kunnen nadat eerst een boek vol wiskundige berekeningen is gepubliceerd, wat is de relatie tussen fundamentele en toegepaste wetenschap.

– Materie.

Alle materie (bouwstenen of atomen als koolstof, zuurstof etc) is in sterren gemaakt dus ook de bouwstenen waar jij uit bent gemaakt. Hoe ben jij uit simpele moleculen geëvolueerd tot mens, in hoeverre is materie nuttig en in hoeverre slecht.

We zullen nadenken over ethische kwesties, gefundeerde meningen formuleren en deelnemen aan een debat. Het vak wordt aan het eind van het jaar afgesloten met een schoolexamencijfer.

Economie

H4 en H5

In de laatste twee jaar van je HAVO-opleiding kun je kiezen voor het vak economie.

Dit vak is profielkeuzevak in het profiel CM, verplicht in het profiel EM en in de overige profielen kun je het kiezen in het vrije deel. De ervaring die je in de basisvorming met het vak economie hebt opgedaan zegt niet zo heel veel over wat je zou mogen verwachten in de bovenbouw bij dit vak. Het gaat hier veel verder en ook worden er hogere eisen aan jou als leerling gesteld.

Bij het vak economie komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Productie en marktwerking: wat is productie, welke soorten kosten maakt een onderneming, hoe zit het met de winst en welke rol speelt de overheid op de markt?
- De arbeidsmarkt: werk en werkloosheid, hoe komen lonen tot stand en welke rol speelt de overheid op de arbeidsmarkt?
- Inkomensverdeling: waardoor ontstaat inkomen, hoe wordt het inkomen verdeeld en welke rol speelt de overheid via het stelsel van belastingheffing en sociale zekerheid?
- Inkomensvorming en inflatie: wat gebeurt er met de waarde van het geld wanneer de prijzen stijgen en welke rol speelt de overheid hierin?
- Consumeren en welvaart: wat is consumptie, waar hangt het van af, welke gevolgen heeft consumptie en welke rol speelt de overheid hierin?
- Internationale handel: waarom drijven landen handel met elkaar, hoe wordt de internationale handel op papier bijgehouden, wat is de betekenis van wisselkoersen en hoe zijn de ontwikkelingen binnen Europa?

Economie is een vak waaraan je veel plezier kunt beleven als je:

- niet zenuwachtig wordt van een rijtje getallen achter elkaar
- belangstelling hebt voor de wereld om je heen, waarin de economie een belangrijke plaats inneemt
- bereid bent regelmatig zowel met het boek als bijv. de krant zelfstandig voor het vak te werken.

V4, 5 en 6

In de tweede fase kom je het vak economie tegen als profielkeuzevak, keuzevak in het vrije deel of het is verplicht. Wanneer je kiest voor het profiel Economie & Maatschappij (E&M) is het een verplicht profielvak. In het profiel C&M is het een profielkeuzevak en in de overige profielen kun je het kiezen in het vrije deel. Alleen in naam lijkt het vak op wat je in de basisvorming aan economie hebt gedaan. In de bovenbouw ga je veel dieper in op een aantal voor jou inmiddels bekende begrippen en maak je verder kennis met veel nieuwe begrippen.

Naast de ruime aandacht voor vaardigheden op het gebied van bijvoorbeeld informatie zoeken, rekenen en het herkennen en verklaren van economische verschijnselen in de maatschappij, komen allerlei vakonderwerpen aan bod. Je kunt hierbij denken aan bestudering en verklaring van verschijnselen die te maken hebben met:

- De arbeidsmarkt; de werking van deze markt en het probleem van de werkloosheid.
- Internationaal economische betrekkingen; de belangrijke invloed van het buitenland op de Nederlandse economie.
- Produceren, consumeren en welvaart; van de structuur van de economie tot aan het voorzien in behoeften.
- Inkomensvorming en inkomensverdeling; hoe komt ons gezamenlijk inkomen tot stand en hoe wordt de koek verdeeld?
- De overheidsinvloed op de Nederlandse economie; waar en hoe wordt invloed uitgeoefend? Van Prinsjesdag tot aan de sociale uitkeringen.

Verder horen vakexcursies en oriëntatie op je vervolgopleiding en toekomstig beroep tot de verplichte onderdelen. Economie past qua inhoud op sommige terreinen goed bij andere maatschappijvakken zoals aardrijkskunde en maatschappijleer. Bij vakoverschrijdende projecten ligt samenwerking met dit soort vakken voor de hand.

Je kunt aan economie veel plezier beleven als je over voldoende rekenvaardigheid beschikt, bereid bent na te denken over de wereld om je heen en door middel van de dagelijkse actualiteit verbanden kunt vinden die je helpen de economische wereld te begrijpen.

Bedrijfseconomie (ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid)

BE is een vak in het vrije deel en /of in het profieldeel EM, de studielast bedraagt voor een HAVO-leerling 320 uur en voor een VWO-leerling 440 uur en kent een centraal examen. De veranderingen van de maatschappij vragen de burgers om meer initiatieven te nemen, de overheid regelt minder. Hierdoor moeten de burgers zelf meer ingewikkelde financiële keuzes maken.

Bedrijfseconomie richt zich op twee aandachtsgebieden:

1. Financiële zelfredzaamheid, de leerling in aanraking met zijn/haar financiële wereld nu en straks, denk hierbij bijvoorbeeld aan het bijbaantje, afsluiten van een hypotheek, de studielening, trouwen of samenwonen.
2. De organisatie in aanraking met haar financiële wereld nu en straks, denk hierbij aan de boekhouding, de groei van zelfstandige (zzp-er) naar een onderneming met medewerkers en hoe bedrijven invloed uitoefenen op de samenleving en omgekeerd.

De meeste onderwerpen zijn voor de HAVO- en VWO-leerling hetzelfde. Van de VWO-leerling zal gevraagd worden meer analytisch te werken.

Net als bij de vakken in de profielen kent het examendossier bij BE de volgende onderdelen: schriftelijke toetsen, welke kunnen bestaan uit open of gesloten vragen; praktische opdrachten; Je hoeft bij BE geen profielwerkstuk te maken, BE is immers een vak in het vrije deel. Wel heeft dit vak een Centraal Examen.

Waarvoor heb je het vak BE nodig? Uit de doelstelling kun je concluderen dat dit vak voor iedereen van belang is, je bent nu misschien al lid van een vereniging, je zit op school (is ook een organisatie) en later word je een medewerker of medewerkster in een organisatie. Wie je ook bent, wat je ook gaat doen, je komt altijd in aanraking met processen die zich binnen een organisatie afspelen. Wil je zicht krijgen op die processen, wil je financiële verslagen kunnen lezen, dan is het vak BE iets voor jou. Bedenk wel dat er veel gewerkt wordt met cijfers, dit moet je natuurlijk wel leuk vinden als je BE kiest.

De vervolgoopleidingen zullen een vak als BE niet verplicht stellen voor je profiel. Dat neemt niet weg dat het vak BE van belang is als je naar de HEAO, de Hotelschool, de HAS of de HTS wilt. Ook als je bedrijfskunde of economie wilt gaan studeren is het vak BE een leuke opstap. De decaan kan je daar veel meer over vertellen.

Culturele en Kunstzinnige Vorming (CKV 1)

Iedere havist en VWO'er krijgt in het gemeenschappelijk deel van de Tweede Fase het nieuwe examenvak CKV 1, voluit Culturele en Kunstzinnige Vorming 1. Het omvat in HAVO en VWO 120 resp. 160 studielasturen. Je volgt de (gast) lessen en je doet de activiteiten op enkele woensdagmiddagen. Er is jaarlijks één dag excursie.

In CKV 1 kunnen de verschillende kunsten in één samenhangend programma aan de orde komen: dans, drama, muziek, audiovisuele vormgeving, beeldende kunst en vormgeving, literatuur, film, enzovoort. Er zijn vier onderdelen te onderscheiden. Je doet kennis van kunst en cultuur op tijdens de 'thema's', dat is de vorm waarin het vak op school gegeven wordt. Daarnaast onderga je de kunst en cultuur door, op eigen gelegenheid of met school, bezoeken te brengen aan voorstellingen, exposities, concerten en films. Vervolgens zijn er de praktische activiteiten: het maken van een eigen werkstuk of productie binnen een of meer kunstdisciplines. Tenslotte is er het "kunstdossier", de complete verzameling en verwerking van al je CKV-activiteiten; het bevat bijv. je aantekeningen bij de thema's, je uitwerkingen van allerlei "taakbladen" en de verslagen van je culturele activiteiten, maar ook je werkstuk(ken) of registraties (foto's, audio- of videocassettes) van je productie(s).

Centraal in dit alles staan je eigen ervaringen in de ontmoeting met concrete kunstwerken en je goed onderbouwde reacties erop.

Muziek

Als je van muziek luisteren of muziek maken houdt, dan kan je in de bovenbouw Muziek kiezen als examen- vak.

Je denkt misschien dat je al noten moet kunnen lezen of dat je een instrument moet kunnen bespelen. Of dat je talent moet hebben. Dat je er later niets mee kan. In deze brief willen we je graag uitleggen hoe het vak muziek in elkaar zit, wat je ervan leert en wat je er mee kunt.

Wanneer kan je muziek kiezen?

Muziek is als keuzevak opgenomen in het profiel Cultuur & Maatschappij. Natuurlijk kun je dit vak ook in het vrije deel kiezen.

Het is een misverstand dat je Muziek alleen kunt kiezen als je er talent voor hebt. Dat is helemaal niet nodig; je talent wordt namelijk ontwikkeld. Je hoeft ook geen noten te kunnen lezen, dat leer je tijdens de muziekles.

Ook ben je niet verplicht om een instrument te bespelen. Zonder een eigen instrument kan je zelfs prima voor je examen slagen. Er wordt dan verwacht dat je op instrumenten die in het muzieklokaal aanwezig zijn je muzikale vaardigheden gaat ontwikkelen. De manier waarop je je ontwikkelt is belangrijk voor het cijfer wat je uiteindelijk haalt voor het praktijkdeel.

Wat ga je doen?

In alle klassen van de bovenbouw heb je twee uur in de week muziekles. Het lesprogramma is zo ingericht dat de verhouding praktijk en theorie ongeveer 70% : 30% is.

Praktijk

De praktijklessen bestaan uit het musiceren in groepjes. Je kiest samen met je klasgenoten een nummer dat je gaat instuderen in bandbezetting. Je leert basgitaar, drummen en akkoorden op de gitaar, piano of keyboard spelen. Ook zingen we meerstemmig. Van klassiek tot pop, van reggae tot top-40; alle genres komen voorbij. We gaan in de 4e klassen op excursie naar het Concertgebouw in Amsterdam, waar we een indrukwekkend concert van een compleet symfonieorkest bijwonen. Voor veel leerlingen is dit iets wat ze maar één keer in hun leven meemaken. Gedurende het jaar geef je kleine optredens voor elkaar in de klas. Ook treed je op tijdens ons fundraisingconcert, waarmee je voor 3FM's Serious Request door muziek te maken geld inzamelt voor het goede doel. Je sluit het praktijkgedeelte uiteindelijk af met een tentamenconcert in de aula. Je zult merken dat (leren) optreden voor een klein of een groot publiek een flinke boost voor je zelfvertrouwen oplevert!

Theorie

De theorielessen bestaan uit verschillende onderdelen. Zo leer je bij Muziektheorie muziek analyseren. Bij Muziekgeschiedenis krijg je naast de theorie ook muziekfragmenten uit alle stijlperiodes te horen. Bij solfège - dat is gehoortraining - leer je een melodie of ritme op te schrijven zonder dat je een instrument nodig hebt. De theorie sluit je af met een Centraal Schriftelijk Examen. Dit is een onderdeel waarbij je de theorie gaat combineren met luisteren. Het examen is een luistertoets waarin wordt onderzocht of je geleerde stof goed begrijpt.

Wat heb je er aan?

Je kan muziek kiezen omdat je het leuk vindt, omdat je er goed in bent of omdat je graag een verdieping zoekt van datgene wat je al eerder geleerd hebt. Muziek is vaak een fijne afwisseling in je rooster en waardevol als tijdsbesteding in je verdere leven.

Musiceren doe je in groepjes. Hierbij leer je samenwerken door goed naar elkaar te luisteren. Je leert bij het componeren creatief en flexibel denken. Je leert jezelf presenteren op een podium. Dit zijn belangrijke vaardigheden voor je toekomst, die je ook buiten een muzikale context vaak zal kunnen gebruiken.

Muziek kan je ook kiezen omdat het aansluit bij een toekomstig beroep of opleiding.

Twijfel je aan je mogelijkheden of heb je vragen? Vraag dan je één van je muziekdocenten om advies. Je kan ons een mail sturen om een afspraak te maken.

Tekenen (HAVO en VWO)

Tekenen is een vak waarbij je je creatieve vaardigheden (verder) kunt ontwikkelen.

Je hoeft niet perse een creatieve vervolgstudie te kiezen om toch veel voordeel en plezier van dit vak te hebben. Out of the box denken. Tekenen is nooit verplicht voor vervolgopleidingen, wel vaak gewenst. Bijvoorbeeld voor de kunstacademie, grafische scholen, maatschappelijke dienstverlening, sociaal onderwijs,agogisch onderwijs, creatieve therapie, pedagogische academies, kunstgeschiedenis, bouwkunde of Industriële Vormgeving aan de Technische Universiteit enzovoort. Wereldwijd loopt Nederland voorop als het gaat om (game)design, industriële vormgeving en modeontwerp. Je leert door veel te tekenen en te schilderen allerlei technieken eigen te maken en daarmee op een persoonlijke wijze vorm te geven aan onderwerpen en thema's die wij aanbieden. Je leert stapsgewijs een proces te maken bestaande uit schetsen die leiden tot een goed eindwerk. In de loop van de tijd is er steeds meer ruimte om binnen de opdrachten tot een eigen invulling te komen, bijvoorbeeld door jouw visie op het thema te geven en je eventueel te specialiseren in bepaalde technieken.

Natuurlijk kun je bij ons de 'traditionele' technieken leren, maar ook dit vak gaat met de tijd mee. Zo kun je bij ons ook aan de slag met

- fotografie
- Photoshop
- grafisch ontwerpen

Dit rijtje wordt de komende jaren nog wat langer, want in deze tijd van steeds meer internetmogelijkheden kan een vak als Tekenen ook op een middelbare school niet achterblijven. Denk bijvoorbeeld maar aan animaties maken en tekenen met een pennetje op de iPad /computer.

Daarnaast verschaft dit vak ook meer inzicht in westerse en niet westerse culturen: kunst als uiting van wat er in de maatschappij speelt. Met andere woorden: behalve het maken van beelden houden we ons ook bezig met het verlenen van een betekenis hieraan. Het theoretische gedeelte bestaat uit kunstbeschouwing en kunstgeschiedenis. De bedoeling is dat we kunst in de cultuur en in de tijd waarin zij gemaakt is, leren plaatsen en trachten te begrijpen waarom iets gemaakt is. Kunst valt zonder de sociale context niet te begrijpen. We leren kunst te interpreteren aan de hand van een boek, powerpoints, internet(film) en museumbezoek.

Schoolexamen: - Een schriftelijke toets over kunstgeschiedenis en kunstbeschouwing en de aangegeven verdiepingsstof.
- Een praktijk examen/opdracht - het maken van een beeldend proces en een eindwerk.

Centraal examen: - Een schriftelijke toets over kunstgeschiedenis en kunstbeschouwing en de aangegeven verdiepingsstof.
- Een praktijk examen/opdracht (beeldend proces en een eindwerk - alleen VWO).

Je hoeft geen talent te zijn om het vak te kunnen kiezen. Het helpt wel, maar net als andere vakken kun je tekenen (tot op een zeker niveau) leren. Belangstelling is wel gewenst en je moet in de 3e klas een 7,5 kunnen halen.

Plusvakken M3/M4

Dienstverlening en producten

Bij het vak dienstverlening en producten krijg je in M3 problemen uit het bedrijfsleven voorgelegd. Je gaat dit van de technische, economische en de zorg en welzijn kant bekijken. In M4 krijg je ook problemen uit het bedrijfsleven voorgelegd maar werk je in de door hun gekozen sector. Je moet een portfolio bijhouden. Je werkt in teams en de volgende vaardigheden worden aan het eind van leerjaar 4 verwacht:

Professionele vaardigheden

Informatietechnologie

Communicatietechnologie

Vormgeven in 2D/3D

Meten en regelen

Commercieel presenteren

Organiseren

Muziek

Muziek maken is het leukste wat er is! Als je het vak muziek kiest, heb je twee keer in de week les.

Je leert de gitaar, basgitaar, drums en keyboard te bespelen.

We gaan meerstemmige liedjes instuderen en je leert noten lezen.

Ook krijg je het onderdeel Solfège, dat is gehoortraining.

Hierbij leer je een eenvoudige melodie of ritme op te schrijven zonder dat je een instrument nodig hebt.

Super handig!

Ook ga je samen met je klasgenoten in een bandje nummers uitzoeken en instuderen op instrumenten.

Dit kunnen alle stijlen zijn, van Hard Rock tot R&B en Pop.

Met deze bandjes ga je een aantal keer optreden voor een volle aula!

Je gaat tijdens het 4e jaar een eenvoudige popsong componeren. Wordt dit jouw doorbraak in de muziek business en kom je in de top 40 terecht?

Plezier in muziek maken is het allerbelangrijkste. Ook je inzet weegt zwaar mee in de beoordeling.

Daarnaast is het een voorwaarde dat je oren in prima staat zijn.